

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ГЕОГРАФІЇ ТА ІСТОРІЇ:
СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ПРАКТИЧНИЙ ДОСВІД

I

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ГЕОГРАФІЇ ТА ІСТОРІЇ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ПРАКТИЧНИЙ ДОСВІД

I Всеукраїнська науково-практична
конференція
м. Дніпро, 10 квітня 2025 року

Міністерство освіти і науки України
Дніпровський національний університет
імені Олеся Гончара

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ГЕОГРАФІЇ ТА ІСТОРІЇ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ПРАКТИЧНИЙ ДОСВІД

I Всеукраїнська науково-практична конференція
м. Дніпро, 10 квітня 2025 року

Матеріали доповідей

Дніпро
«Середняк Т.К.»
2025

УДК 91+94 (06)
М-54

Рекомендовано до друку вченою радою історичного факультету
Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара,
протокол №13 від 22.04.2025 р.

**Редакційна
колегія:**

канд. педаг. наук, доц. В.В. Безуглий (відп. ред.),
д-р іст. наук, доц. Д. В. Архирейський. канд.
педаг. наук, доц. Г.О. Лисичарова, канд. іст. наук,
доц. В.П. Бурмага, канд. геогр. наук, доц. В. В.
Грушка, канд. іст. наук, доц. О.М. Каковкіна,
старш. викл. О.В. Сизенко (секретар).

М-54 **Методика навчання географії та історії: сучасні виклики та
практичний досвід:** Матеріали I Всеукраїнської науково-практичної
конференції (м. Дніпро, 10 квітня 2025 р.) — Дніпро: Середняк Т. К.,
2025, — 200 с.
ISBN 978-617-8540-41-8

У збірнику представлено матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, де окреслені реалії, що склалися в сучасній географічній та історичній освіті на етапі їх реформування (виклики відповідності вимогам НУШ) в умовах повномасштабної війни.

Матеріали публікуються в авторській редакції. Автори несуть повну відповідальність за зміст доповідей, а також добір, точність наведених фактів, цитат, власних імен, дат та інших відомостей.

ISBN 978-617-8540-41-8

СЕКЦІЯ 5. РЕАЛІЗАЦІЯ ПРЕДМЕТНИХ ГЕОГРАФІЧНИХ / ІСТОРИЧНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ В ШКІЛЬНІЙ ОСВІТІ..... 158

Мирослав ДНІСТРЯНСЬКИЙ. Україноцентричний підхід у вивченні географії в середній школі: проблеми реалізації в контексті сучасних соціально-політичних викликів..... 158

Ірина ДОБИНДА. Краєзнавча компетентність як важлива складова шкільної географії..... 160

Ольга ДЯЧЕНКО. Формування предметної компетентності на уроках історії..... 164

Олена РОМАНОВСЬКА. Актуальність використання географічної карти на уроках географії в навчальному закладі..... 167

Станіслав ЧЕРНИШ. Формування аксіологічної компетентності учнів 8 класу під час вивчення теми «Епоха Просвітництва»..... 171

Володимир ЯЦЕНКО. Використання картографічного методу в освітніх дослідженнях учнів..... 173

СЕКЦІЯ 6. ПОТЕНЦІАЛ ВИХОВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З УЧНІВСЬКОЮ МОЛОДДЮ ЗАСОБАМИ ШКІЛЬНОЇ ГЕОГРАФІЇ / ІСТОРІЇ 177

Oksana SEMENEN, Liubov ALTHAIM, Andrii NADVODSKYI, Pawlo BUDZINSKYI. The educational potential of school geographical excursions..... 177

Ірина ДМИТРЕНКО. Аналіз соціальних мереж освітніх закладів (на прикладі сторінки у Facebook кафедри географії ДНУ імені Олеся Гончара)..... 179

Сніжана МІТРУШКІНА. Вплив історії на виховання патріотизму серед молоді..... 184

Юрій ПАНІН. Формування географічних компетентностей учнів через гурткову роботу..... 188

Ксенія САВИЦЬКА. Театралізація як метод виховання в географії..... 191

Ірина СУМАТОХІНА. Екскурсії як форма навчально-виховної діяльності в географічній освіті..... 193

Секція 6. Потенціал виховної діяльності з учнівською молоддю засобами шкільної географії / історії

Oksana SEMEHEN

Ph. D., Associate Professor,
Associate Professor of Department of Geography and Methods of its Teaching
Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University, Ternopil, Ukraine
o.o.semegen@gmail.com

Liubov ALTHAIM

Ph. D., Associate Professor,
Associate Professor of Department of Geography and Methods of its Teaching
Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University, Ternopil, Ukraine
althaim@ukr.net

Andrii NADVODSKYI

Bachelor's Degree Student,
Student of Department of Geography and Methods of its Teaching
Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University, Ternopil, Ukraine
nadvodskijandrij@gmail.com

Pawlo BUDZINSKYI

Bachelor's Degree Student,
Student of Department of Geography and Methods of its Teaching
Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University, Ternopil, Ukraine
pawlobudzinskyi@gmail.com

THE EDUCATIONAL POTENTIAL OF SCHOOL GEOGRAPHICAL EXCURSIONS

Problem statement. Geographical excursions are not only a way of studying geographical objects and phenomena, but also a powerful tool for shaping the student's personality.

Often, geographical excursions are perceived only as a form of educational activity aimed at acquiring knowledge in geography. The educational potential of excursions (their ability to influence the formation of value orientations, moral qualities, patriotic feelings, the development of emotional intelligence of students, etc.) remains underestimated [1-3].

That is why the development of new methodological approaches to organizing and conducting geographical excursions that would take into account their educational potential is relevant.

The purpose of the study is to reveal the potential of geographical excursions as a powerful educational tool.

Presentation of the main material. Geographical excursions are not just a way out of school walls, but a real journey into the world, where theory comes to life and knowledge becomes tangible. They open up a panorama of the world to students, where every object is a part of a great story that can be not only read in a textbook, but also seen with your own eyes.

The educational potential of school geographical excursions is manifested through a number of aspects, the main of which are: patriotic education, environmental education, moral and ethical education, aesthetic education, the formation of value orientations.

Patriotic education consists in the fact that excursions to historical places, museums, monuments help to feel a connection with the past, to understand how geography influenced the formation of our culture and identity. Visiting nature reserves, national parks allows you to see the beauty and wealth of our country, to feel pride in its natural heritage. Studying the geographical features of your native land provides an opportunity to understand how geography influenced the formation of traditions, customs and lifestyles of local residents.

Ecological education, which is manifested in direct communication with nature, makes you feel its beauty and vulnerability, and realize the importance of preserving the environment. Studying the environmental problems of the region helps to understand how human activity affects nature, and learn to make responsible decisions. Participation in practical nature protection activities allows you to make your contribution to environmental conservation, learn environmentally appropriate behavior.

Moral and ethical education is traced in joint participation in excursions, which allows you to learn to work in a team, help each other, develop a sense of responsibility. Communication with local residents allows you to get acquainted with their traditions and customs, learn to respect cultural differences. Visiting museums and cultural centers is an introduction to different types of art, the development of aesthetic taste and moral values.

Aesthetic education is manifested in contemplating the beauty of nature, which helps to feel the harmony and grandeur of the world, develop aesthetic perception. Studying the architectural and artistic features of the region introduces you to different styles and directions of art, develops creative abilities. Taking photos, drawing, and writing essays based on the results of excursions are ways to express your impressions and emotions and develop your creative imagination.

The formation of value orientations during an excursion is a unique opportunity to broaden one's worldview, to get acquainted with different cultures and ways of life. They stimulate curiosity, encourage the search for new knowledge and impressions, and also form the skills of independent learning and self-development necessary for successful adaptation in the modern world.

Geographical excursions are not just entertainment, but a powerful tool for the formation of a comprehensively developed personality capable of active participation in the life of society.

Conclusions. The study of the educational potential of school geographical excursions allows us to make the following generalizations:

1. Geographical excursions contribute to the formation of value orientations, moral qualities, patriotic feelings, environmental awareness and other important personality traits.

2. The educational potential of geographical excursions is realized through: familiarization with the history and culture of one's native land; direct communication with nature and awareness of its value; study of environmental problems of the region and formation of a responsible attitude towards the environment; development of collectivism, mutual assistance and responsibility; development of aesthetic perception of the world and creative abilities; expansion of worldview and formation of a holistic view of the world.

3. Geographical excursions contribute to: increasing students' interest in studying geography and other sciences; development of students' emotional intelligence, critical thinking and civic position; formation of skills of independent learning and self-development.

Thus, geographical excursions are an important tool for educating students, contributing to the formation of a comprehensively developed personality capable of active participation in the life of society.

List of sources used

1. Воловик Л. Розвиток пізнавального інтересу, інтелектуальних та творчих здібностей учнів у процесі навчальних екскурсій з географії. *Scientia et societas*, 2022. №2. С. 85-92.
2. Топчієв О.Г. Суспільно-географічні дослідження: методологія, методи, методика: навч. посібник. Одеса: Астропринт, 2005. 632 с.
3. Червінська О.В., Яковлева В.А. Методичні аспекти проведення географічних екскурсій. The research process in science and the implementation of results. *Proceedings of the XVII International Scientific and Practical Conference*. Maribor, Slovenia April 24-25, 2023. P. 20-23.

Ірина ДМИТРЕНКО

інженер I-ої категорії навчальної лабораторії топографії, картографії і
дистанційних методів при кафедрі географії
Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара
ira.dmitrencko2015@gmail.com

АНАЛІЗ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ ОСВІТНІХ ЗАКЛАДІВ (НА ПРИКЛАДІ СТОРІНКИ У FACEBOOK КАФЕДРИ ГЕОГРАФІЇ ДНУ ІМЕНІ ОЛЕСЯ ГОНЧАРА)

Постановка проблеми. Попри активне використання соціальних мереж в освіті, залишається проблема низької залученості аудиторії, недостатньої взаємодії з контентом і відсутності системного підходу до просування освітніх установ. Це зумовлює необхідність аналізу ефективності їх використання та розробки стратегій підвищення залученості користувачів.